

PRICAI-08: CUỘC HỘI NGỘ CÁC NHÀ KHOA HỌC VỀ TRÍ TUỆ NHÂN TẠO

HỘI NGHỊ CHÂU Á - THÁI BÌNH DƯƠNG VỀ TRÍ TUỆ NHÂN TẠO (TTNT) PRICAI-08 SẴP VÀ CŨNG LÀ LẦN ĐẦU TIÊN ĐƯỢC TỔ CHỨC Ở VIỆT NAM THEO HÌNH THỨC... “KHÔNG BAO CẤP” VÀ THUẬN TÚY “CÔNG NGHỆ CAO”. VIỆC ĐEM MỘT HỘI NGHỊ CÓ THỨ HẠNG ĐẾN VIỆT NAM ĐƯỢC XEM LÀ “CƠ HỘI VÀNG” VÀ “PHÉP CÂN NẪO” ĐỐI VỚI CÁC NHÀ KHOA HỌC ĐANG THEO ĐUỔI LĨNH VỰC NGHIÊN CỨU CÒN RẤT MỚI MẸ NÀY TRONG NƯỚC. LÀ NHÀ KHOA HỌC ĐANG LÀM VIỆC TẠI VIỆN CÔNG NGHỆ TIÊN TIẾN NHẬT BẢN (JAIST) GẮN BÓ NHIỀU NĂM VỚI TTNT, ĐỒNG THỜI CŨNG LÀ NGƯỜI ĐEM PRICAI ĐẾN VIỆT NAM, TRONG CUỘC TRAO ĐỔI NGẮN, GS HỒ TÚ BẢO CHO BIẾT:

Vậy lĩnh vực TTNT đã phát triển ở Việt Nam như thế nào?

Từ đầu những năm 1970 môn học về TTNT đã được đưa vào dạy cho sinh viên ngành tin học ở một vài trường đại học ở Hà Nội và nay đã là môn học cơ bản của các khoa CNTT. Tiên phong trong giảng dạy và nghiên cứu TTNT ở Việt Nam là các giáo sư: Nguyễn Văn Ba, Bạch Hưng Khang, Phan Đình Diệu, Hoàng Kiếm... những người đã đào tạo nhiều sinh viên và xây dựng nên những tập thể làm nghiên cứu và phát triển về TTNT. Một vài sản phẩm của ngành TTNT là hệ nhận dạng chữ viết VnOCR của Viện CNTT, hệ dịch Anh - Việt EVTRAN của Nacentech hay hệ dịch của công ty Lạc Việt, hệ “Xalô” tìm kiếm thông tin trên Web của công ty Tinh Vân...

Tuy đã ít nhiều có những kết quả nghiên cứu và phát triển kể trên nhưng dường như các nhà nghiên cứu của ta ít có dịp tham gia các hội nghị quốc tế như PRICAI, vậy xin giáo sư cho biết hội nghị PRICAI có từ bao giờ?

Hội nghị TTNT lớn nhất trên thế giới là IJCAI (Hội nghị quốc tế liên kết về TTNT). Với sự hậu thuẫn mạnh mẽ của các nhà khoa học Nhật Bản, PRICAI được tổ chức lần đầu vào tháng 11/1990 tại thành phố Nagoya (Nhật Bản), quy tụ hơn 500 nhà nghiên cứu về TTNT trên thế giới, trong đó có 2 đại biểu từ Việt Nam. Sau đó PRICAI đã lần lượt được tổ chức tại Hàn Quốc, Trung Quốc, Úc, Singapore... PRICAI lần thứ 10 được tổ chức tại Hà Nội từ 16 - 19/12/2008.

Làm thế nào đem được PRICAI đến Việt Nam và việc trở thành “chủ nhà” của PRICAI-08 Việt Nam sẽ được “huởng lợi” gì?

Hè 2006, tại PRICAI-06 ở Quế Lâm, Trung Quốc, tôi đã đến trình bày đề cương với Ban Chỉ đạo của PRICAI (gồm hơn mười nhà khoa học về TTNT trên thế giới) và nhận được quyền đăng cai tổ chức PRICAI-08.

Thứ hạng và đẳng cấp của các hội nghị quốc tế trong ngành tin học và CNTT rất khác nhau, giống như sự khác biệt về khoa học và kinh tế của các nước trên thế giới. Các hội nghị quốc tế ngành tin học và CNTT được nhiều tổ

Trí tuệ nhân tạo, một lĩnh vực của tin học và công nghệ thông tin (CNTT), nhằm làm cho máy có những khả năng của trí tuệ con người, như biết suy nghĩ và lập luận, hiểu ngôn ngữ và tiếng nói, biết tự học để có kiến thức mới, biết điều chỉnh để thích nghi với môi trường, ... Ngành TTNT được nghiên cứu và phát triển trên thế giới đã trên 50 năm, ngay sau khi máy tính điện tử ra đời. Những thí dụ tiêu biểu của TTNT như người máy thông minh ASIMO, máy tính đánh cờ vua thắng nhà vô địch Garry Kasparov, dịch văn bản từ tiếng nước này sang tiếng nước kia, tìm kiếm thông tin trên internet bằng Google...

chức hoặc xếp vào 4 hạng hoặc không được xếp hạng, thậm chí một số còn bị khuyến cáo không nên tham dự do chất lượng. Hội nghị ở 3 hạng đầu thường có tỷ lệ bài được nhận dưới 30% hoặc ít hơn, còn các hội nghị không được xếp hạng thường nhận phần lớn bài gửi. Một người tham dự một hội nghị quốc tế ở nước ngoài thường cần 2.000 - 3.000 USD (35 - 50 triệu đồng), gồm vé máy bay, hội nghị phí (thường trên dưới 500 USD) và chi phí ăn ở. Điều này đang làm tăng thêm khoảng cách giữa các nước nghèo và khoa học chưa phát triển như Việt Nam với các nước giàu và có nền khoa học phát triển. Có một mâu thuẫn rất đáng chú ý: Nhà khoa học ở ta thường chỉ có thể có kinh phí đi hội nghị nếu có bài, nhưng lại rất khó có bài ở những hội nghị thứ hạng cao là nơi có thể học được rất nhiều, khác với các hội nghị thứ hạng thấp là nơi dễ đến nhưng không có nhiều thứ để học. Có thể thấy là chúng ta quen nhiều hơn với các hội thảo quốc tế bao cấp không phải trả tiền, thường không phải là các hội nghị khoa học thuần túy liên quan đến “công nghệ cao”, là thứ ta cũng đang cần.

Đem một hội nghị quốc tế có thứ hạng đến Việt Nam là cách để nhiều nhà khoa học Việt Nam tham dự được các sinh hoạt khoa học quốc tế với một chi phí thấp nhất. Đây là việc có ý nghĩa với các nước còn nghèo. Có thể nói PRICAI-08 là cơ hội rất tốt để những người nghiên cứu TTNT và CNTT ở Việt Nam gặp gỡ nhiều đồng nghiệp trên thế giới. Sẽ có chừng 150 nhà khoa học nước ngoài tham gia PRICAI-08 trong đó có nhiều người xuất sắc trên

thế giới.

Mục tiêu là đem hội nghị đến Việt Nam, nhưng hội nghị phí cao 450 USD có hạn chế người tham gia từ Việt Nam?

Kinh phí tổ chức các hội nghị thuần túy khoa học như PRICAI-08 hoàn toàn dựa trên hội nghị phí của người tham gia. Ban tổ chức đã đề nghị một cách làm đặc biệt khi đem PRICAI đến Việt Nam. Người Việt ở trong nước khi tham gia PRICAI-08 cần đóng hội nghị phí 1 triệu đồng (để trả một phần của chi phí cơ bản cho mỗi đại biểu). Kinh phí này được vận động đóng góp bởi các cơ quan, dưới dạng trả và cử đoàn đại biểu của mình tham gia hội nghị, đặc biệt là các nơi cán bộ có bài tại PRICAI-08. Như vậy người tham gia cũng có trách nhiệm hơn với cơ quan.

Ngoài ra và rất quan trọng, PRICAI-08 cho phép sinh viên và nghiên cứu sinh được tham dự hội nghị miễn phí (phải đăng ký qua trường). Đây là cơ hội rất tốt cho các nghiên cứu sinh ngành

Đây là một quá trình chuẩn bị công phu của rất nhiều người, từ việc quảng bá cho hội nghị, làm trang Web của PRICAI-08 với các thông tin cập nhật thường xuyên từ đầu năm 2008, mời gửi bài và mời vào Ban chương trình, chọn và mời các báo cáo mời, lo "hậu cần" và khách... Việc nhiều công sức nhất là đánh giá và tuyển chọn bài.

Vậy hội nghị PRICAI-08 lần này có nội dung và tuyển chọn bài như thế nào?

PRICAI-08 bắt đầu bằng các sự kiện trong ngày 16/12, gồm bốn hội thảo (workshop) về "Thu nhận tri thức", "Xử lý ngôn ngữ tự nhiên", "Tính toán mềm", "Tin sinh học", và ba bài giảng chọn lọc về "Các phương pháp thực nghiệm trong TTNT" của GS. Paul Cohen, ĐH Arizona (Mỹ), "Tác tử và khai phá dữ liệu" của GS. Chengqi Zhang, ĐH Công nghệ Sydney (Úc) trình bày, và "Viết và trình bày một bài báo khoa học" của tôi. Tiếp theo là hội nghị (conference) PRICAI-08 trong 3 ngày 17 - 19/12, với nội dung bao gồm hầu hết những

tác giả Việt Nam gửi tham gia, 8 bài đã được tuyển chọn để trình bày tại hội nghị. Các bài báo của PRICAI-08 được in trong một tuyển tập của nhà xuất bản Springer.

Nhưng giá trị của một hội nghị khoa học quốc tế ở đây là gì?

Ngoài chất lượng của các bài được trình bày trong hội nghị, giá trị của một hội nghị khoa học quốc tế còn phụ thuộc vào một số điều khác nữa, như uy tín của Ban chương trình và các phản biện, nhà xuất bản... và sự hấp dẫn của các báo cáo mời tại phiên toàn thể. PRICAI-08 có bốn báo cáo mời của các GS. Paul Cohen và Đoàn An Hải từ Mỹ, Hendrik Blockeel từ Bỉ và Hà Lan, và Yuji Matsumoto từ Nhật. Đây đều là những nhà nghiên cứu danh tiếng trên thế giới. Một người Việt trong số này là tiến sĩ Đoàn An Hải, hiện là Phó giáo sư tại ĐH Wisconsin Madison. An Hải là người được nhận giải thưởng luận án tiến sĩ của ACM năm 2003 cho kết quả dùng các phương pháp học máy để nghiên cứu các biểu diễn cấu trúc của dữ liệu. Cũng như giải Turing của ACM (vốn được coi là giải Nobel của Tin học), giải thưởng luận án tiến sĩ của ACM mỗi năm thường chỉ trao cho 1 hoặc 2 người và Đoàn An Hải là người Châu Á thứ hai được giải kể từ 1980 khi giải bắt đầu. PRICAI-08 còn tổ chức 1 buổi gặp gỡ trao đổi giữa sinh viên CNTT ở Hà Nội với một số giáo sư người Việt đang làm nghiên cứu về CNTT ở nước ngoài, như các giáo sư: Dương Nguyên Vũ, Nguyễn Hùng Sơn, Đoàn An Hải... và cả tôi.

Để nói về tương lai tương lai phát triển ngành TTNT ở Việt Nam, giáo sư có thể dùng một câu ngắn gọn nào để diễn tả?

Việc này tùy thuộc vào rất nhiều yếu tố. Chỉ có thể nói rằng TTNT là một phần quan trọng của CNTT, đặc biệt khi ta muốn phát triển phần mềm. Với số lượng khá đông đảo người quan tâm, học tập và làm nghiên cứu về TTNT, cũng như nhu cầu đem các yếu tố của TTNT vào các sản phẩm của CNTT, có thể tin rằng TTNT vẫn là một ngành phát triển thành công trong CNTT của chúng ta.

>> ĐỨC PHƯỜNG

Ký kết thỏa thuận hợp tác giữa ĐHQGHN với JAIST

CNTT, cho các sinh viên ham học và có chí tiến thủ. Có thể nói PRICAI-08 là một trong rất ít hội nghị về CNTT có thứ hạng cao trên thế giới được tổ chức tại Việt Nam.

Việc chuẩn bị một hội nghị tầm cỡ như PRICAI-08, theo giáo sư công việc nào được xem là tốn "sức" nhất?

lĩnh vực chính của ngành TTNT. Bốn hội thảo ngày 16/12 đều có các Ban chương trình riêng, đánh giá và tuyển chọn chương trình từ các bài gửi tham gia hội thảo. Riêng hội nghị chính PRICAI-08 nhận bài tham gia từ đầu tháng 6, đã tuyển chọn 82 bài từ 234 bài gửi tham gia bởi một ban Chương trình quốc tế gồm 198 thành viên. Trong số 21 bài của các